

ÇALGIYA YÖNELİK BENLİK ALGISI ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Gülbahar KARABULUT¹

Enver TUFAN²

ÖZET

Bu çalışmada, güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencilerinin çalgıya yönelik benlik algılarını ölçmekte kullanılabilecek bir ölçme aracının geliştirme aşamaları açıklanmıştır. Türkiye koşullarında geliştirilen ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları, altı güzel sanatlar lisesinin 11.sınıflarına devam eden 135 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Analiz için SPSS istatistik paket programı kullanılmıştır. Çalgıya Yönelik Benlik Algısı Ölçeği' nin yapı geçerliğini belirlemek için faktör analizi yapılmıştır. Ölçeğin güvenirliliği için hesaplanan iç tutarlılık (Cronbach alfa) değerinin de $\alpha = 0.915$ olduğu, Kaiser- Meyer Olkin (KMO) değerinin de $\alpha=0.872$ olduğu görülmüştür. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi örneklemeden elde edilen verilerin yeterliliğinin saptanması için uygulanmaktadır. Bu testte bulunan değer 0.90'larda mükemmel, 0.80'lerde çok iyi, 0.70'lerde ve 0.60'larda vasat 0.50'lerde kötü olduğu belirtilmektedir (Tavşancıl: 2010:50). KMO katsayısının 0.872 düzeyinde olması örneklemin yeterli büyüklükte olduğunu göstermektedir.

Bu bulgular, ölçeğin, öğrencilerin çalgıya yönelik benlik algılarını ölçmekte kullanılabilir, geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Çalgı, Çalgı Eğitimi, Benlik Algısı Ölçeği.

---

¹ Arş.Gör. Dr.- Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı
gbahar.bulut @ gmail.com

² Doç.-Gazi üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı, etufan @ gmail.com

DEVELOPING SELF-PERCEPTION SCALE FOR A MUSICAL INSTRUMENT

ABSTRACT

This study investigates and explains the steps of developing a self-perception scale for instrument for the students of fine arts high school. Validity and confidence tests were carried out with total of 135 11th grade students in 6 different fine arts high schools in Turkey. SPSS statistical program is used for necessary tests. To investigate instrument-validity of the “Self Perception Scale for the Played Instrument” factor analysis is used. To verify the scale’s reliability Cronbach Alpha (CA) test is used to calculate the internal consistency and for the current study CA test result is $\alpha = 0.915$. Another test is Kaiser Meyer-Olkin (KMO) which is used to determine whether the statistical results of the sample size is sufficient. KMO for the current sample size is found $\alpha=0.872$. KMO test results are categorized as follows: $\alpha = .90$ means the results are excellent, $\alpha = .80$ is very good, $\alpha = .70$ and $.60$ not so good and below $\alpha = .50$ is unacceptable (Tavşancıl: 2010, s.50). For the current study KMO is found $\alpha = .872$ which shows that the sample size is sufficiently high.

Evidence from the test results shows that the scale which is developed to measure students' self-esteem for the played instrument can be used as aimed and it is a valid and a reliable tool for it.

Keywords: Instrument, Instrument Lesson, Self-Perception Scale.

1.GİRİŞ

Çalgı eğitimi ülkemizde mesleki olarak eğitim fakülteleri müzik eğitimi anabilim dalları, konservatuvarlar, güzel sanatlar liseleri ve askeri mızıka okullarında, özengen eğitim olarak da özel dersanelerde ve belediye kurslarında verilmektedir. Güzel sanatlar lisesi, genel müzik eğitimcisi yetiştiren eğitim fakültelerine ve yukarıda saydığımız tüm kurumlara öğrenci hazırlayan kurumdur. Güzel sanatlar lisesi öğrencilerinin çalgıları ile ilişkileri kendini çalgısında keşfetmesi, bu dört yıllık lise dönemi'nde başlar ve devam eder.

Müzik eğitimi içinde 'Çalgı eğitimi' ister örgün (mesleki) ister özengen (yaygın) eğitimde olsun, devinışsel, duyuşsal ve bilişsel davranışları aynı önemle kapsayan bir eğitim boyutudur (Tufan & Güdek, 2008:78).

Çalgı, müzik eğitiminin önemli bir aracıdır. Çalgı eğitiminde bir çalgının öğrenilmesi yetenek, hazır bulunuşluk, bilişsel yeterlilikler, beceri ve fiziksel yatkınlıklar gibi nitelikler gerektiren bir süreçtir³. Bununla birlikte çalgıya yönelik duyuşsal özelliklerin yeterli düzeyde olması çoğu zaman çalgı performansının çok önemli bir belirleyicisi olabilir. Çalgı eğitiminde öğrencinin çalgısına yönelik tutum düzeyi, çalgısını çalabileceğine yönelik inancı ve çalgısını çalmak ya da onda başarılı olmak için duyduğu isteklilik, çalgısında başarıyı yakalayabilmesi açısından en az çalgı yeteneği ve aldığı eğitimin yeterliliği kadar önemli olabilmektedir (Özmenteş, 2012:48).

Çalgı eğitiminde;

i) Çalgı terimlerinin öğrenilmesi ve çalgı çalmada gereken tekniklerin kavranması bilişsel alanı;

ii) Çalgının sevilmesi, çalmaya ilişkin disiplinli çalışmaya yönelik bir tutum geliştirilmesi ve çalgı çalmaya yaşantıda yer verilmesi, duyuşsal alanı;

iii) Çalgı çalmada iki elin eş güdümünün sağlanması, çalgı çalmada karşılaşılan problemleri çözmeye yönelik davranışların kazanılması ise devinışsel alanı kapsamaktadır (Özen & Gülaçtı, 2004:60). Çalgı eğitiminde bu davranışlar birbirleriyle etkileşim içindedir. Bilişsel davranışların gelişmesi duyuşsal davranışların gelişmesi ile duyuşsal davranışların gelişmesi de bilişsel davranışların gelişmesi ile doğru orantılıdır. Çalgı çalma, çalgı yoluyla insanın kendisiyle özdeşleşip bütünleşmesine kaynaklık eder; aynı zamanda duyguları ifade etmede ve toplumsallaşmasında etkin rol oynayan müzik sanatının önemli bir boyutudur. Özen'e göre (2004:60) öğrencinin çalgıdaki başarısını etkileyen faktörler arasında çalgı çalmaya istekli olması ve çalgısını tanınması ve sevmesi maddeleri yer almaktadır.

---

³ <http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72>

Müzik eğitimcisi adayı çalgısında kazanacağı bilgi ve becerileriyle müzisyenliği öğrenecek, çalgısındaki olumlu gelişmeler yoluyla yeteneğini geliştirecek ve çevresiyle daha iyi iletişim kurarak kendine olan öz güvenini geliştirecektir. Bu gelişmeler aynı zamanda onun ruh sağlığına da olumlu yönde katkılar sağlayacaktır (Uslu, 1996:105).

Benlik algısı kavramı “bireyin kendini kavraması, kim ve ne olduğunu bilmesi, taşıdığı nitelikleri, yetenekleri, ilgileri, sorumlulukları, amaçları, değerleri ve tutumları olarak tanımlayabiliriz. Benlik kavramı sisteminin temel elemanlarını kişinin kendisi ile ilgili olarak sahip olduğu temel yetenekler ve benlik ilgisi hakkındaki kanaatleri oluşturmaktadır. Bu durumun göstergeleri, kişinin bir konu, iş, obje ya da davranışla ilgili olarak “yeterliyim” ya da “yeterli değilim” veya “seviyorum/ hoşlanıyorum” ya da “sevmiyorum / hoşlanmıyorum” gibi yargıları içeren odak niteliğindeki kanaatleridir (Bayat 2003:23).

Araştırmacılar genel benlik algısının çok boyutlu ve hiyerarşik bir yapıya sahip olduğunu belirtmişlerdir. Bu yapıya göre, genel benlik kavramı temelde akademik, sosyal ve fiziksel benlik algısı olmak üzere üç alt boyuttan oluşur ve bu yapı içerisinde akademik benlik algısı, matematik, dil gibi özel alanlara; sosyal benlik algısı, arkadaş ve aile ilişkilerine; fiziksel benlik algısı ise fiziksel yetenek ve fiziksel görünüm gibi alt faktörlere ayrılır (Swan ve diğ., 2007:89) Hubner ve Stanton’dan aktaran Ruismaki ve Tereska (2006: 128), müzikte benlik kavramının genel benlik kavramı içindeki yerini şöyle tabloşturmuştur.

Tablo 1. Genel Benlik Kavramı Hiyerarşik Tablosu içinde Çalgıda Benlik Kavramının Yeri

Genel Benlik Kavramı			
Akademik Benlik	Sosyal Benlik	Duygusal Benlik	Psikolojik Benlik
↓			
Müzik benlik			
↓			
Çalgıda Benlik			

Vispoel (1994:56), araştırmasında müzik benlik kavramını çalgısal performans ve çalgısız performans benlik kavramı olarak iki ana başlık altında gruplandırmış, çalgısal performans benlik kavramını, çalgı çalma ve müzik okuma öz-kavramları ile tanımlanırken, çalgısız performans benlik kavramını şarkı söyleme ve dans hareketleri oluşturma benlik kavramları ile tanımlamıştır. Makalesinde müzikte benlik kavramını kişinin, çevre ile deneyimleri ve bu deneyimlerin yorumları yoluyla müzikte oluşan yeterliliğinin kendini değerlendirmesi olduğunu söylemiştir.

Çalgıya yönelik benlik algısı kişinin kendisini çalgısında nasıl algıladığı olarak tanımlanabilir. Kişinin çalgısında daha başarılı olup olamayacağına olan inancı, yeteneğinin farkında olması, gelecekte neler yapabileceğini tanımlayabilmesi, istekliliği, çalgıya yönelik benlik algısı tanımının içinde yer alan kavramlardır denilebilir. Austin (1990), benlik algısı düzeyinin müzik bölümü öğrencilerinin sınıftaki davranışlarını, müzikal aktivitelere katılımına dair motivasyonlarını etkileyen önemli bir unsur olduğunu söylemiştir.

Çalgı eğitiminde ve performansında kişinin kendine olan güveni, yeterliliği ve benlik saygısı düzeylerinin yüksek olması çok önemlidir. Kendini doğru ifade edemeyen, kapasitesinin farkında olmayan, özgüveni ve mesleki yeterliliği eksik bir müzisyen ve eğitimcinin mesleğinde başarılı olması beklenemez (Otacıoğlu 2009:149). Müzisyenlerin ergenlik döneminde müziğin gelecek yaşantılarındaki rolünü ve kariyerlerini düşünmeye başladıklarını ve kendileriyle ilgili olarak geliştirdikleri genel yargıların ve sosyal çevrenin müzisyen kimliğinin gelişiminde önemli rol oynadığını aktarmışlardır. Bir başka deyişle, öğrencinin müzikle ilgili gelecek planlarında çevresinden aldığı her türlü geri bildirim biçimleyici bir güdü kaynağı olmaktadır (Özmenteş, 2012: 52).

Güzel sanatlar lisesi'nde çalgı eğitimi Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nca yayınlanan öğretim programları ile verilmektedir⁴. Bu programlar her çalgı için ayrı ayrı geliştirilmiştir. 2012 yılında düzenlenmiş olan bu programlar incelendiğinde program sonlarında öğrenci değerlendirme formları olduğu görülmektedir. Bu örnek form ve ölçekler için; “öğrencilerin bilişsel becerilerinin yanında duyuşsal ve psiko-motor becerilerinin değerlendirilmesi için aynen kullanılabilir gibi amaca uygun değişiklikler yapılarak da kullanılabilir” yazılmıştır. Bu formlara veya ölçeklere göre öğrencileri değerlendirirken, ölçütlere göre hangi alanda yeterli hangi alanlarda eksiklikleri olduğu belirlenir. Öğrencilerin eksiklikleri varsa bu eksiklikleri gidermeye yönelik gereken önlemler alınır. Formlar içinde öğrencinin psikolojisini ölçmeye yönelik olarak sadece çalgısına yönelik tutum ölçeği olduğu görülmektedir. Öğretmenin öğrencinin çalgısı ile olan ilişkisini takip etmesini sağlayacak testlerin bu programda yer alması öğrencinin çalgısında kendini daha erken tanımasını sağlayacaktır. Müzik eğitiminin bir parçası olan çalgı eğitiminde öğrencinin çalgıya yönelik sağlıklı gelişimine yardımcı olacak kişi çalgı öğretmenidir. Galamian (1999)'a göre çalgı öğretmeni aynı zamanda iyi bir psikolog olmalıdır.

Güzel Sanatlar Lisesi müzik bölümü öğrencileri bu gelişim dönemlerinde büyük zaman dilimini ana çalgıları ile çalışma odasında baş başa geçirirler. Müzik eğitiminde çalgı dersi, öğrencinin çalgısını herkesin karşısında kendini ifade edeceği

---

⁴ <http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72>

bir araç olarak kullanacağı için duyuşsal davranışların gelişmiş olması gereken bir ders olduğu düşünölmelidir. Literatür taramalarında görölmüştür ki, müzik bölümü öğrencilerinin lise dönemi boyunca en fazla zaman geçirdikleri eğitim materyalleri olan çalgıları ile ilişkilerinde benlik algısı boyutunu ölçen hiçbir araç bulunmamaktadır.

2. YÖNTEM

Bu araştırmada, güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencilerinin çalgı dersine yönelik benlik algılarını ölçmekte kullanılabilir bir ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu bölümde, araştırmada kullanılan çalışma grubu, ölçme aracının geliştirilmesi ve veri analizinde kullanılan teknikler açıklanacaktır.

2.1. Araştırmanın Modeli ve Çalışma Grubu

Araştırmaya, 2013 - 2014 öğretim yılı, Adana, Denizli, Amasya, Trabzon ve Aksaray Güzel Sanatlar Lisesi'nde öğrenim görmekte olan 135, 11.sınıf öğrencisi katılmıştır.

Tablo 2. Çalgıya Yönelik Benlik Algısı Ölçeği' nin Geliştirilmesi Aşamasında Araştırmaya Katılan Öğrenci Sayılarının Okullara Göre Dağılımlarının örnekleimidir.

Güzel Sanatlar Liseleri	11. Sınıf
Çukurova Güzel Sanatlar Lisesi	28
Amasya Güzel Sanatlar Lisesi	23
Trabzon Akçaabat Güzel Sanatlar Lisesi	30
Aksaray Güzel Sanatlar Lisesi	12
Adıyaman Güzel Sanatlar Lisesi	19
Denizli Güzel Sanatlar Lisesi	23
Toplam	135

2.2. Ölçme Aracının Geliştirilmesi Aşamaları

Ölçek maddelerinin geliştirilmesi aşamasında, öncelikle benlik algısına yönelik geliştirilmiş (pears harris öz-kavram ölçeği (Öner, 1996), Rosenberg (Çuhadaroğlu, 1982) ve Coopersmith benlik saygısı ölçeği (Pişkin, 1996) incelenmiştir, aynı zamanda müzik psikolojisi alanında geliştirilen Otacioğlu ve Aslan' ın (2007) Müzikal Algılama Ölçeği, Özmentes' in (2005), Müzik Eğitime Yönelik Öz Yeterlilik Ölçeği, Oğuz-Duran ve Tezer' in (2009), Sanatsal Benlik Kavramı Ölçeği Tufan ve Güdek'in (2008), Piyano Tutum ölçekleri de incelenerek alan yazın taraması yapılmış ve ölçek maddelerinin belirlenmesine ilişkin veriler toplanmıştır. Literatür incelenerek 52 maddelik olumlu ve olumsuz biçimde ifade edilmiş benlik algısı cümleleri belirlenmiştir. Benlik algısı cümlelerinin kolay

anlaşılır olmasına ve cevaplayıcıyı sıkmayacak sade bir dil kullanılarak, geniş zamanlı fiillerle ifadesine dikkat edilmiştir. Daha sonra, belirlenen cümleler kapsam geçerliliği için uzman görüşüne sunulmuştur. Karasar (2011:151), içerik geçerliğinin yani ölçme aracında bulunan maddelerin ölçme amacına uygun olup olmadığının ve ölçülmek istenen alanı temsil edip etmediği ile ilgili sorunu olup olmadığının uzman görüşü ile saptanmasının uygun olduğunu belirtmiştir. Bu amaçla ölçek, müzik eğitimi fakültelerinden 3 farklı ana çalgı öğretmeni, PDR alanından iki ve ölçme değerlendirme alanlarında görev yapan bir öğretim üyesinden oluşan uzman grubu tarafından incelenmiştir. Gerekli düzenlemelerden sonra 52 maddelik ölçek, 14’ü olumlu, 5’i olumsuz cümleden oluşan 19 maddeye düşürülmüştür. Ölçek için en kullanışlı ve yaygın tür olan Likert tipi ölçek seçilmiştir. Tutum cümleleri 5’li Likert şeklinde “Kuvvetle Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmam” ve “Asla Katılmam” olarak derecelendirilmiştir. Likert tarafından geliştirilen derece toplamları ile ölçekleme yaklaşımında, ölçülmek istenen söz konusu tutum ile ilişkili çok sayıda olumlu ve olumsuz ifade, çok sayıda cevaplayıcıya uygulanır. Cevaplayıcılar her ifade için “kuvvetle katılıyorum”, “katılıyorum”, “kararsızım”, “katılmam” ve “asla katılmam” biçiminde tepkide bulunurlar. Böylece her cevaplayıcı ölçekteki her ifadenin kapsadığı tutum ögesine katılma/katılmama derecesini bildirmiş olur (Tezbaşaran, 2008:9).

2.3. Verilerin Analizi

Ölçekte kalan 19 soru üzerinde faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sosyal bilimlerde sıklıkla ölçek geliştirmede ölçeğin yapı geçerliliğini incelemek için kullanılır. Faktör analizi sonuçlarında bir faktörde yüksek düzeyde ilişki veren maddelerin birlikte bir kavramı/yapıyı yani faktörü ölçtüğü varsayılır (Büyüköztürk, 2002:117).Yapılan faktör analizi ile çalgıya yönelik benlik algısı ölçeğinin iki faktörlü olduğu sonucuna varılmıştır. Belirlenen faktörlerden birincisi toplam varyansın %28’ini, ikincisi % 23’ünü açıklamaktadır.

Tablo 3. Çalgıya Yönelik Benlik Algısı Ölçeğinin 1. Faktörüne Ait Maddelerin Faktör Değerleri, Madde Toplam Korelasyonları, Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı ve Açıklanan Varyans Oranı

1.Faktör (Kendini Tanıma)	Faktör yük değeri	Madde Toplam Korelasyonu
1 Çalgım özgüvenimi artırıyor	.703	.733
2 Çalgım bana toplumda ayrıcalıklı bir konumda olduğumuhissettiriyor.	.613	.493
3 Çalgımda başarılı olduğumu düşünüyorum	.782	.716
4 Çalgımda yetenekli olduğumu düşünüyorum.	.591	.560

5 Çalgımda koyduğum hedefe odaklanıyor ve istediğimi başarıyorum.	.683	.624
10 Kendimi ifade edebilmemde çalgımın önemli bir araç olduğunu düşünüyorum.	.714	.613
11 Çalgım olmadan işe yaramaz biri olduğumu hissediyorum	.555	.271
13 Çalgımın yeteneğimi ortaya çıkardığını düşünüyorum	.633	.630
16 Çalgımla ilgili sorumluluk almaktan hoşlanıyorum	.609	.647
18 Çalgım açısından gelecek benim için umut dolu görünüyor	.743	.787
19 Çalgım benim bir parçamış gibi hissediyorum.	.714	.747
Açıklanan Varyans Analizi	%28	
Cronbach Alfa	.899	

Üçüncü tablo da görüldüğü gibi ölçeğini birinci faktörü 11 maddeden oluşmaktadır. Birinci faktörde ölçeğin 1, 2, 3, 4, 5, 10, 11, 13, 16, 18, 19 maddeleri yer alırken, madde yük değerleri. 555 ile. 782 arasında değerler almıştır.

Tablo 4. Çalgıya Yönelik Benlik Algısı Ölçeğinin 1. Faktörüne Ait Maddelerin Faktör Değerleri, Madde Toplam Korelasyonları, Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı ve Açıklanan Varyans Oranı

Faktör 2 (çalgısını Benimseme)	Faktör yük değeri	Madde toplam korelasyonu
6 Çalgımı çalışmayı sıkıcı buluyorum.	.655	.500
7Çalgımın fiziksel özelliğime uygun olduğunu düşünüyorum	.521	.341
8 Çalgımın bana yakıştığını düşünüyorum	.461	.380
9 Çalgımı seviyorum	.762	.693
12Üniversite eğitimimde çalgımı değiştirmeyi düşünüyorum.	.573	.579
14 Çalgımı çalıştığımda zamanım keyifle geçiyor.	.708	.603
15 Çalgımı çalışmak anlamsız geliyor	.789	.561
17 Çalgımı hala benimseyemiyorum.	.730	.682
Açıklanan Varyans Analizi	% 23	
Cronbach Alfa	.761	

Ölçeğin ikinci faktörüne ait yük değerlerini gösteren Tablo 4’de ikinci faktöre ait 8 madde olduğu görülür. Bunlar ölçeğin 6, 7, 8, 9, 12, 14, 15, 17. maddeleridir. Bu maddelerin yük değerleri .461 ve .789 arasında değişmektedir. Bu değerlere göre ölçeğin her iki faktöre ait güvenilirlik değerinin yüksek olduğu kabul edilmiştir.

3. BULGULAR VE YORUM

Yapılan analizler sonucunda ölçeğin iki faktörlü olduğu, bu durumun ölçeğin hazırlanmasında dikkate alınan çalgı dersine yönelik iki temel yapıyı (kendini tanıma ve çalgısını benimseme) yansıttığı düşünülmüştür.

İki faktörlü olarak saptanan ölçeğin her bir alt faktör için madde toplam korelasyonları I. Faktör için. 271 ile. 787; II. Faktör için. 341 ile. 693 arasında değişmektedir. Bu değerlere göre, her bir maddenin, katılımcıların çalgıya yönelik tutumlarını iyi ayırt ettiği söylenebilir.

Tablo 5. Çalgıya Yönelik Benlik Algısı Ölçeği Alt Faktörlerinin Açıkladığı Varyans Oranları Ve Cronbach Alfa Katsayıları

Faktör	Açıklanan Varyans	Cronbach Alfa
Kendini Tanıma	% 28	.899
Çalgısını Benimseme	%23	.761
Toplam	%51	.915

Tablo 5 incelendiğinde her bir faktörün açıkladığı varyans oranı sırasıyla % 28, % 23 ve toplam %51’dir. I. Faktör için Cronbach Alfa katsayısı .899 olarak hesaplanırken, aynı katsayı II. Faktör için. .791’dir. Cronbach Alfa katsayısı Likert tipi ölçeklerde ölçeğin ölçmeyi amaçladığı boyutlar ve altboyutlar arasındaki güvenilirliği tespit etmek için kullanılır. Bu katsayı bize ölçeğin maddeleri arasındaki iç tutarlılığa ve homojenliğe dair bilgi sağlar (Tezbaşaran, 2008:24). Alfa katsayısının değerlendirilmesinde uyulan değerlendirme kriterleri incelendiğinde Özdamar’a (1999) göre; $0.00 \leq \alpha \leq 0.40$ ise ölçek güvenilir değildir. $0.40 \leq \alpha \leq 0.60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir. $0.60 \leq \alpha \leq 0.80$ ise oldukça güvenilirdir. $0.80 \leq \alpha \leq 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir. Bu doğrultuda ölçeğin yüksek derecede güvenilirliğe sahip olduğu söylenebilir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmayla, güzel sanatlar lisesi 11. Sınıf öğrencilerinin çalgı dersine yönelik benlik algılarını belirlemek amacıyla bir ölçek geliştirilmiştir. Yapılan geçerlik ve güvenilirlik analizleri, bu ölçeğin çalgı dersine yönelik benlik algılarını ölçmede güvenilir olduğunu ortaya koymuştur. Ölçekte, 14'ü olumlu, 5'i olumsuz toplam 19 madde bulunmaktadır. Bu maddelerin, ölçeğin hazırlanmasında dikkate alınan çalgı dersiyle ilgili 2 temel yapıyı (kendini tanıma ve çalgısını benimseme) yansıttığı görülmüştür. Nihai olarak bu ölçek, müzik eğitimcileri ve araştırmacıları tarafından güzel sanatlar lisesi öğrencilerinin çalgı dersine yönelik benlik algılarını saptamada ve ortaya çıkan sonuçlarla var olan sorunları çözmeye kullanılabılır bir düzeydedir. Böylece, eğitim sürecinde çalgı ders programının istenilen başarıyı gösterip göstermediği, öğrencilerin çalgılarıyla olan ilişkilerinin gelişip gelişmediği çalgıya yönelik benlik algısı ölçeğiyle tespit edilebilir. Çalgı dersine yönelik benlik algılarının ölçülmesi eğitim ve öğretim sürecinin sürekli izlenmesini ve her aşamada ortaya çıkan ya da çıkabilecek sorunların tespit edilerek çözümüne yönelik önlemlerin alınmasını mümkün kılar. Çalgıya yönelik benlik algısı ölçeği öğrencilerin kendilerini değerlendirmesine ve kişisel hedef belirlemelerine de yardımcı olabilir.

KAYNAKÇA

Austin, J. (1990). The relationship of music self-esteem to degree of participation in school and out-of-school music activities among upper elementary students. *Contributions to Music Education*, 17, 20-31.

Bayat, B. (2003). Bireylerin Benlik Algısı Sistemi ve Bu Sistemin Davranışları Üzerindeki Rolü, Gazi Üniversitesi. D.D.B.F. Kamu-Ds; c:7

Büyüköztürk Ş. (2014). *Soyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, (19.baskı) Ankara, Pegem.

Çuhadaroğlu F.(1986) Adölesanlarda Benlik Saygısı. Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Galamian, Ivan (1999), Öğreticilere Birkaç Söz, Çev. Hazar Alapınar, Orkestra Dergisi, 306, İstanbul,28-32.

Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, (11.baskı) Ankara, Nobel Yayınevi.

Küçüköncü, H.Y. (1999). Müzik Eğitimi ve Öğretimi. Çanakkale: Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.

Oğuz- Duran N., Tezer E. (2009). Sanatsal Benlik Kavramının benliğin Diğer Boyutları İle İlişkisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.22(1), 231-244.

Otacıoğlu S. (2009). Müzik öğretmeni Adaylarının Benlik Saygısı Düzeyleri İle Akademik ve Çalgı Başarılarının Karşılaştırılması. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*,13,141-150.

ÖNER, N. (1996), Piers Harris'in Çocuklarda Öz-kavramı Ölçeği El Kitabı, Türk Psikologlar Derneği Yayınları, Ankara.

Özmenteş, G. (2005). Dalcroze Eurhythmic Öğretiminin Müziksel Beceriler, Müzik Dersine İlişkin utumlar ve Müzik Yeteneğine İlişkin Özgüven Üzerindeki Etkileri.(Yayımlanmamış doktora tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim BilimleriEnstitüsü, İzmir.

Özmenteş S. (2012). Çalgı Eğitiminde Güdü ve Performans İlişkisi, *Çağdaş Eğitim Dergisi*.1(2), 47-56.

Özen Y. ve Gülaçtı F. (2010). Benlik Kavramı Ve Benliğin Gelişimi Bilen Benliğe Gereksinim Var Mı? *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*.12(2), 21-37

Özen. N. (2004). Çalgı Eğitiminde Yararlanılan Müzik Eğitimi Yöntemleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi* 24(2),57-63.

Özdamar, K. (1999). *Paket Program ile İstatistiksel Veri Analizi*. Eskişehir: Kaan Kitapevi

Sun, M. (1969).Türkiye'nin Kültür – Müzik - Tiyatro Sorunları. Ankara: Ajans Türk Matbaacılık.

Pişkin, M. (1996). *Self-Esteem And Locus Of Control Of Secondary School Children Both In England And Turkey*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), University Of Leicester, England.

Ruismaki H. & Tereska T. (2006). Early Childhood Musical Experience: Contributing to Pre-Service Elementary Teachers' Self-Concept in Music and Success in Music Education (during Student Age), *European Early Childhood Education Research Journal*, 14(1), 113-130

Swan, W.B., Chang-Schneider, C. & Larsen McClarty, K. (2007). Do people's self-views matter? Self-concept and self-esteem in everyday life. *American Psychologist*, 62, 84 - 94.

Tavşancıl. E. (2002). Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi, (1. Baskı) Ankara Nobel Yayınevi.

Tufan E. Güdek B. (2008). Piyano Dersi Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi, *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28 (1), 75-90.

Uslu M. (1996). Türkiye'de Çalgı Eğitiminin Yaygınlaştırılmasında ve Geliştirilmesinde AGSL Müzik Bölümlerinin Önemi. 1. Ulusal AGSL Müzik Bölümleri Sempozyumu Bildirisi, Bursa: Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü, 105

Tezbaşaran, Ata (2008). Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu. Ankara: Türk Psikologlar Derneği, Yayını, 08.04.2014 tarihinde https://www.academia.edu/1288035/Likert_Tipi_Olcek_Hazirlama_Kilavu adresinden alınmıştır.

Vispoel W. P. (1994) Integrating Self-Perceptions of Music Skill Into Contemporary Model of Self-Concept: *Journal Of Music Teaching And Learning* 5, 42-57, 07.06.2014 tarihinde <http://www-usr.rider.edu/~vrme/> adresinden alınmıştır.